

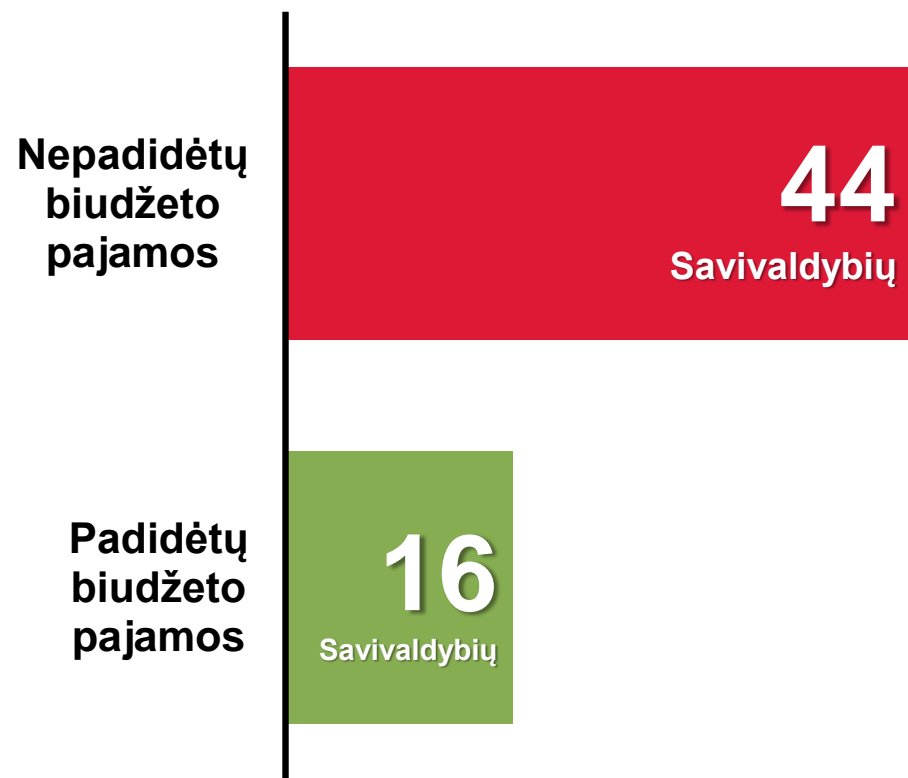
Motyvacinė sistema savivaldybėms pritraukti privačias investicijas

Dovilė Meliauskaitė
Jonas Vadapalas

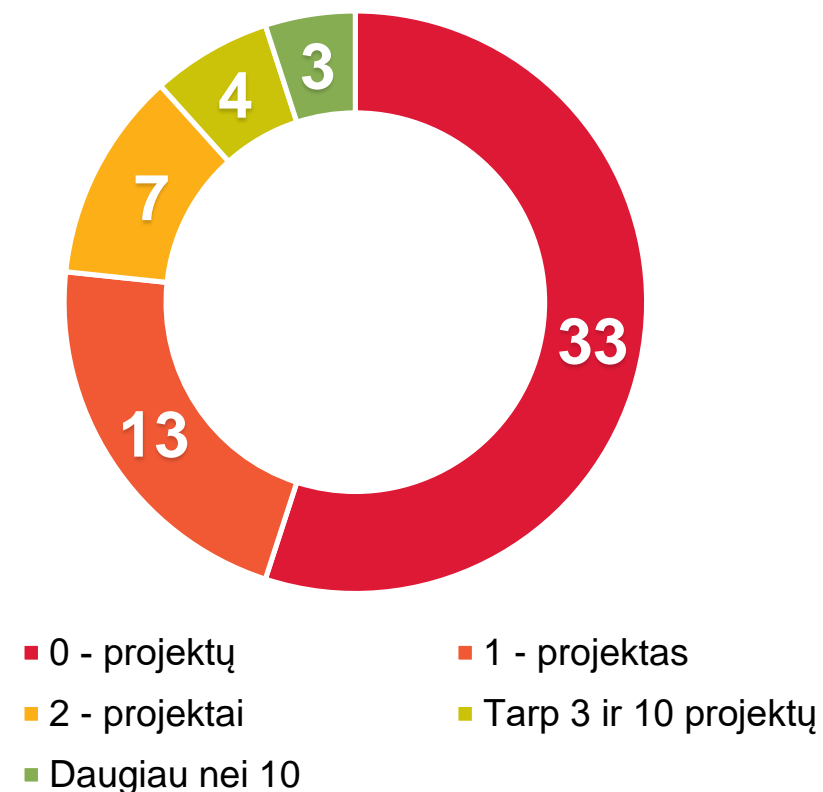
2016-11-18

Ar savivaldybei verta pritraukti privačias investicijas?

JEI INVESTUOTOJAS SAVIVALDYBĖJE SUKURTŲ
1 000 NAUJŲ DARBO VIETŲ

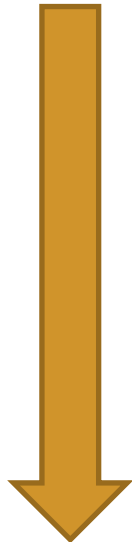

PRITRAUKTŲ UŽSIENIO INVESTICIJŲ
PROJEKTŲ SKAIČIUS SAVIVALDYBĖSE
2010 – 2015 M.¹

Dabartinė sistema formuoja nelygybę sukūrus papildomas darbo vietas

Kauno miestas

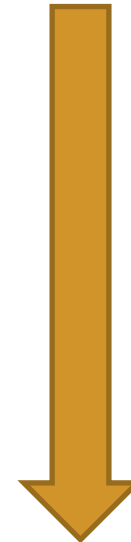

87 Eur.

Bruto darbo užmokestis = 1000 Eur

(GPM pajamos į savivaldybės
biudžetą - 150 Eur)

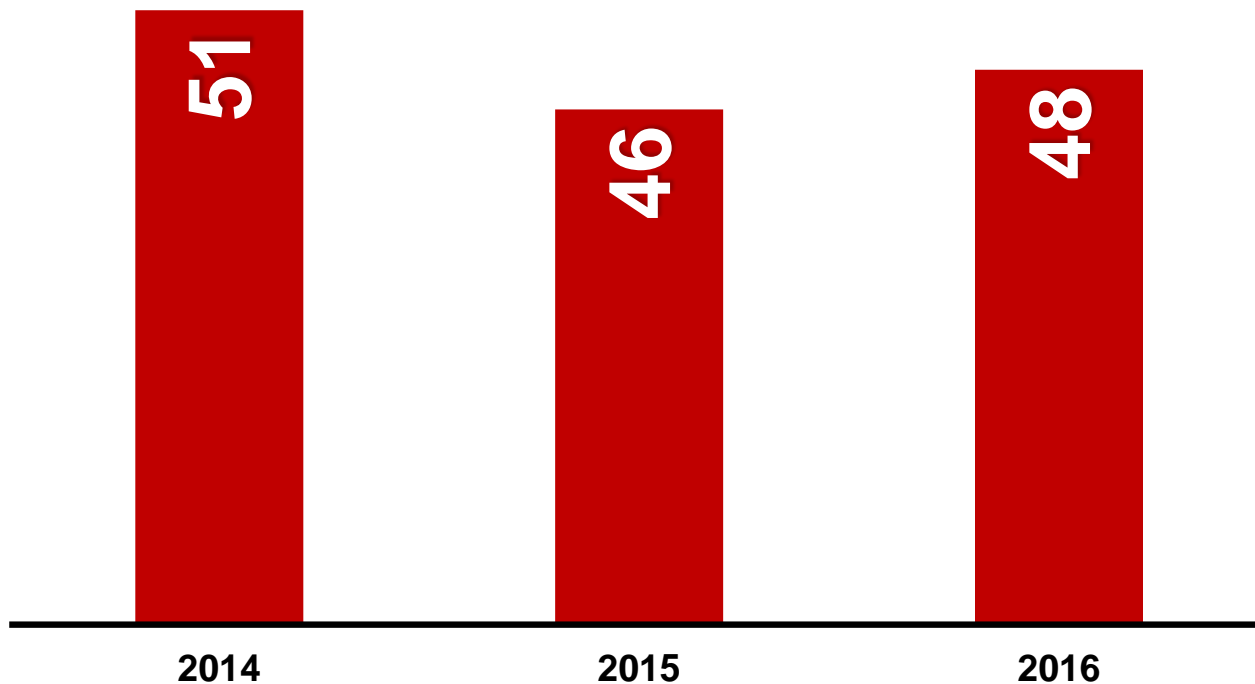
Kauno rajonas

113 Eur.

Išlaikytinių skaičius nemažėja

DOTACIJAS* GAUNANČIŲ SAVIVALDYBIŲ SKAIČIUS,
VNT.

Dotacijos* skiriamos šioms savivaldybėms:

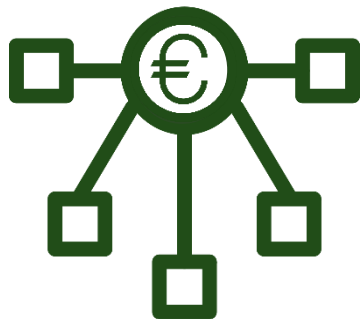
- Alytaus miesto
- Alytaus rajono
- Druskininkų
- Jonavos
- Kauno miesto
- Marijampolės
- Utenos rajono
- ...ir daugelis kitų

*Bendroji dotacija kompensacija: dotacija skirta išlaikyti savivaldybės pajamų lygį ateinančiais metais, lyginant su einamaisiais

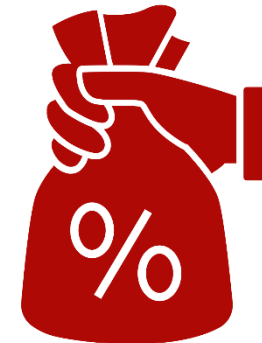
Finansinės motyvacijos trūkumas

Neaiškus savivaldybių
išlaidų poreikis

Neobjektyviai skirstoma
valstybės parama

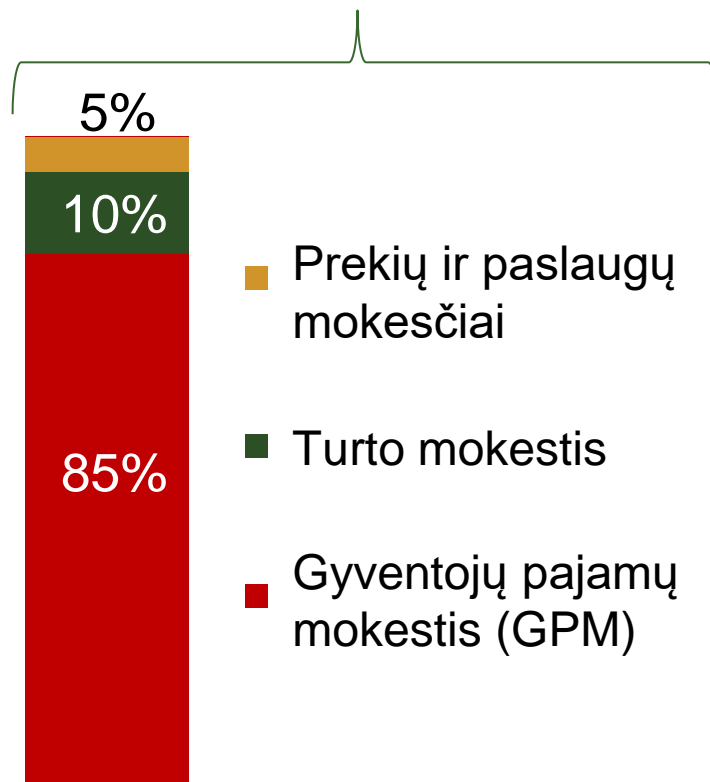

Finansinės motyvacijos trūkumas

Gyventojų pajamų mokestis – svarbiausia savivaldybių mokestinių pajamų dalis

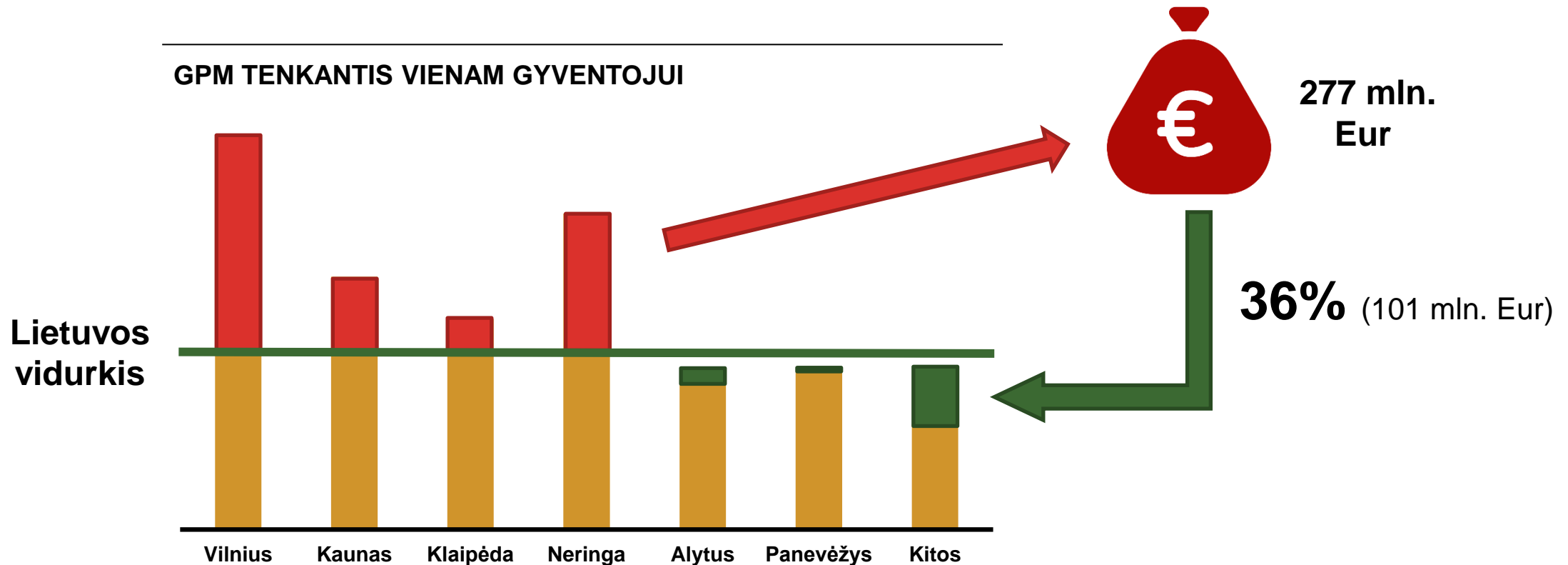
Savivaldybių mokestinės pajamos

GPM vienam gyventojui

Savivaldybėms nėra motyvacijos stengtis gauti daugiau GPM nei šalies vidurkis

Pinigai paskirstomi proporciškai, o ne pagal poreikį

Lėšos išlaidų struktūrų
skirtumams išlyginti

176 mln.
Eur.

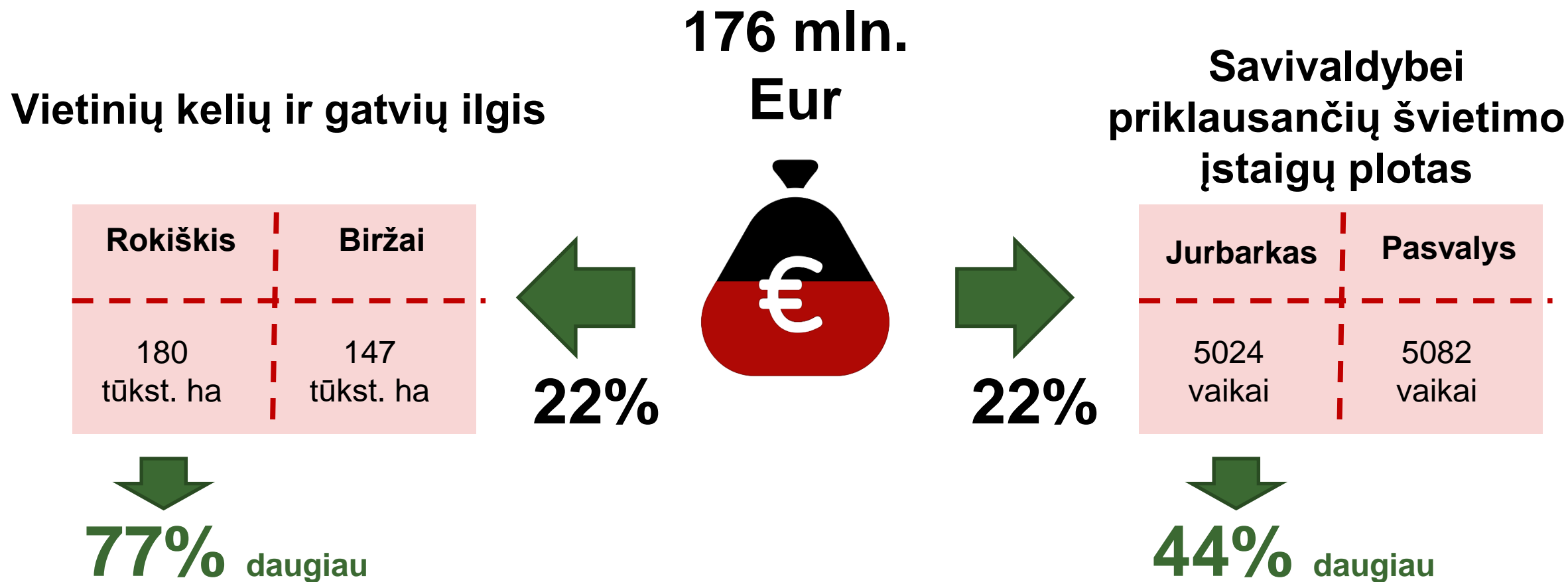
Skirstomos pagal šiuos rodiklius ir nustatytus jų svorius:

1. Vietinių kelių ir gatvių ilgis
2. Teritorijos plotas
3. Pensinio amžiaus gyventojų skaičius;
4. Vaikų nuo 7 iki 17 metų skaičius
5. Vaikų nuo 0 iki 6 metų skaičius
6. Švietimo įstaigų patalpų naudingas plotas
7. Teritorijos užstatytas plotas
8. Kurorto statuso teritorijos plotas
9. Kurortinės teritorijos plotas

Neaiškus savivaldybių išlaidų poreikis

Esama sistema didina atskirtį tarp panašių savivaldybių

Siūloma – Objektyviai įvertinti savivaldybių išlaidų poreikį

1

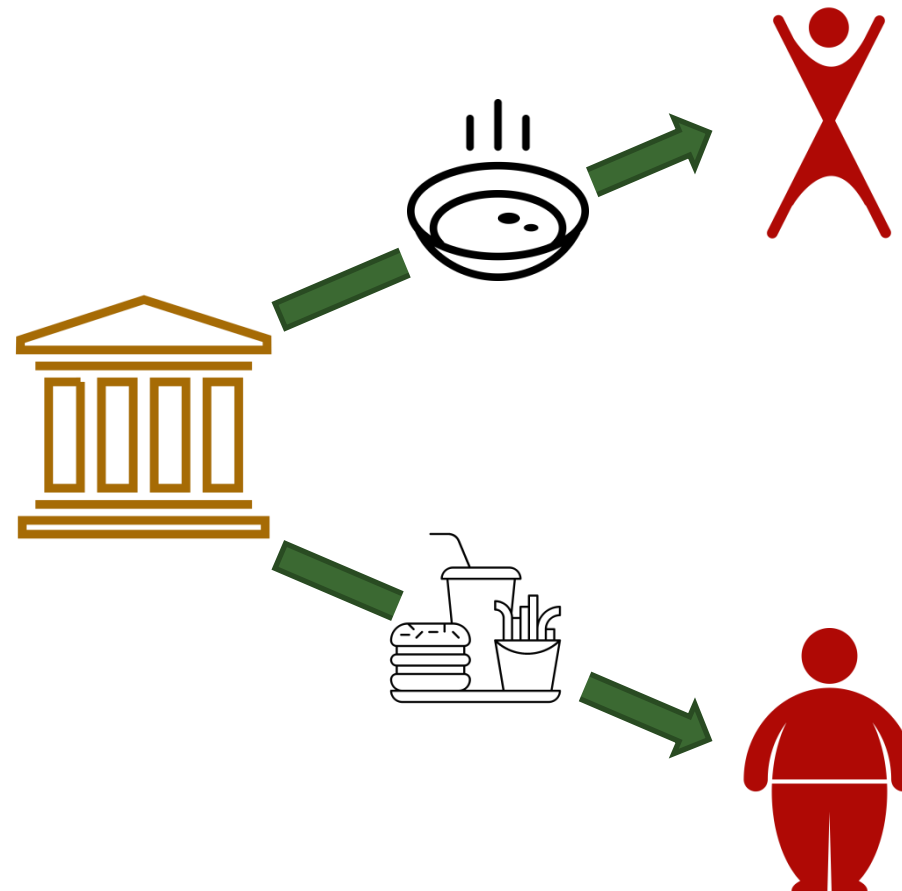
Sugrupuoti panašias savivaldybes

2

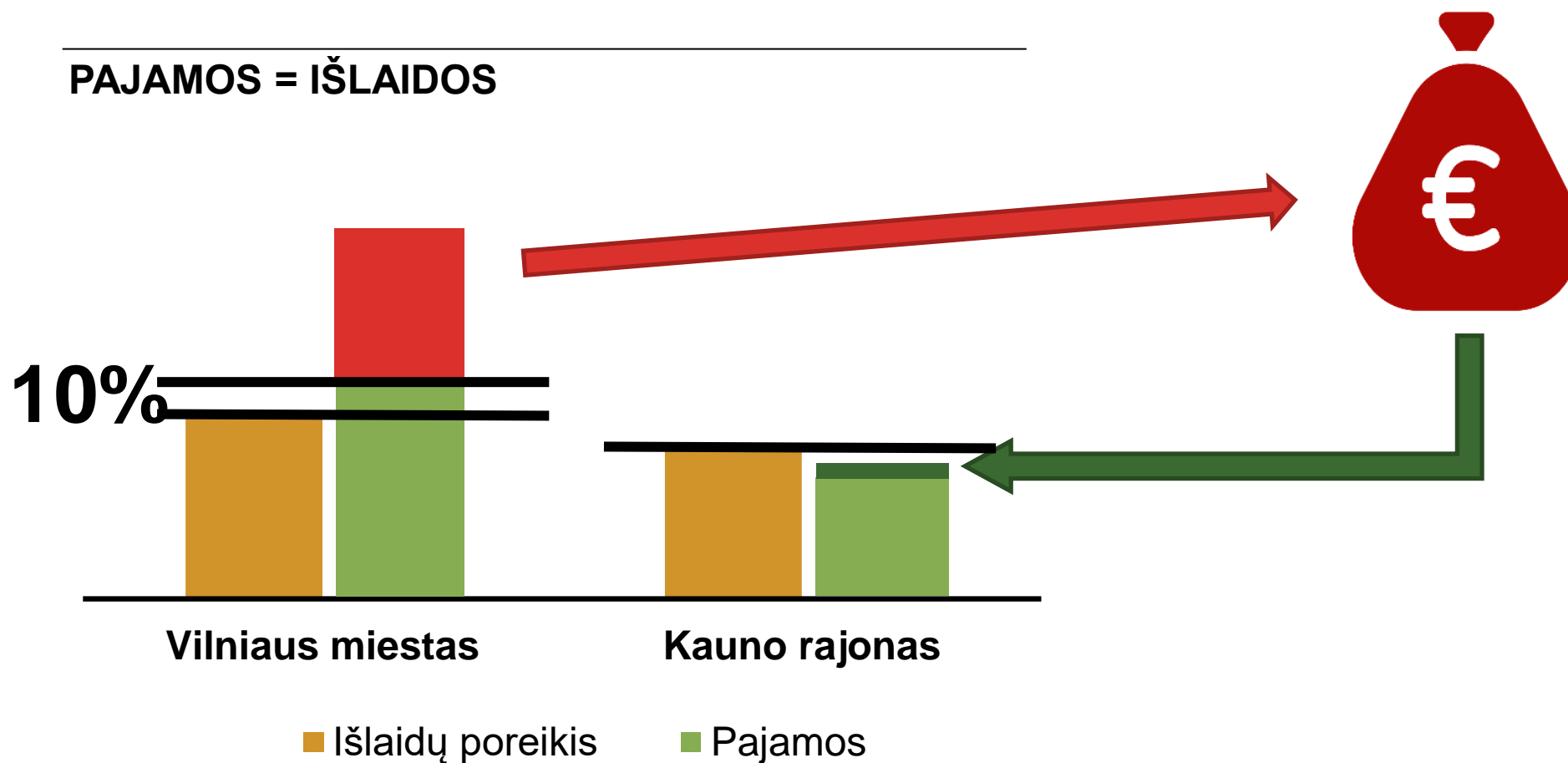
Apskaičiuoti kiekvienos savivaldybių grupės savarankiškų išlaidų vidurkį

3

Palyginti kiekvienos savivaldybės savarankiškas išlaidas su grupės vidurkiu

Motyvacija optimizuoti išlaidas ir didinti pajamas

Nauja sistema – motyvuotos ir efektyviai veikiančios savivaldybės

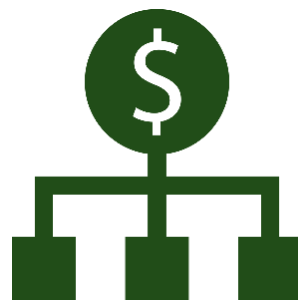
Naujos savivaldybių biudžetų sudarymo sistemos nauda

Objektyvus
išlaidų poreikio
apskaičiavimas

1

Skaidrumas

Investicijų
pritraukimas
atsiperka

2

Motyvacija

Parama tiems,
kam jos reikia

3

Efektyvumas

Kaip priėjome prie siūlomo sprendimo?

Statistika

Municipality	2010	2011	2012	2013	2014
Alšėnų sen. sav.	1.4%	12.5%	11.7%	10.2%	6.1%
Alūksnio r. sav.	4.4%	-1.1%	2.4%	18.9%	4.0%
... (many more rows) ...	...	...	...	...	...

Savivaldybės

Skujodų Rajono Savivaldybė

Lietuva praeiviai nuo Smolod

- GYVENTOJAMS
- VERSLININKAMS
- TURISTAMS

Pradžia, Naujienos, Struktūra ir kontaktai, Paslaugos, Naujienos, Veikla, Paslaugos, Nuorodos, Teritorijų planavimas ir statyba, Adresų tvarkymas, Civilinė sauga, Mobilizacija, Privačioms apg. korporacijoms, Miesto problemos (samajogai), Nuotraukų galerija, Diskusijos, Administracinis našos matavimas

Užsienio analizė

Kas motyvuoja savivaldybes

Švedija

Danija

Jungtinė Karalystė

Konsultacijos

Skaidrumas, atskaitingumas, finansų rodikliai, neatsižvelgiant į finansinius rodiklius, bet ne ekonominius. GPM apskaičiavimo mechanizmas nesąžiningai padidina pajamas, gerina valstybės finansinę padėtį, o tai įgalina jas turėti ir didesnę pajamų, kurios gali būti naudojamos savivaldybių priemonėms įgyvendinti.

Metodikos įstatymu⁴⁰ pakeičtas nuo 2015 m. sąlygais ir pačių savivaldybių suinteresuotumą pabrėžti, kad ekonomikos augimo skatinant užimtumą, versumą, investicijas. Didesnis veiklos ir ekonomikos priežiūra, o tai įgalina jas turėti ir didesnę pajamų, kurios gali būti naudojamos savivaldybių priemonėms įgyvendinti.

Nenaudojant savivaldybių ekonominių ir finansinių rodiklių, negalima objektyviai įvertinti, koks yra tikrasis savivaldybių pajamų poreikis, ar GPM procentas joms turėtų būti didinamas ar mažinamas. Taigi ir 2014 m. pabaigoje priimtas metodikos įstatymo šalinimas⁴¹ nesąžiningai padidina savivaldybių sumas, tuo didesnes pajamas, o ne pražūtingai sumažinti pajamų dengimo iš valstybės biudžeto.

Kaip minėta, skaičiuojant GPM dalį, tenkančią savivaldybėms, įtakos turi tik einamasis metas, primate ir atnaujinamas metas, numatomi primate Seimo ir Vyriausybės sprendimai. ~~Šiuo metu GPM dalis savivaldybėms yra 6,7, o ne 7,8 procentai.~~

Pavyzdžiui, savarankiškomis funkcijoms vykdyti priėjus transporto kompensacijų skaičiavimo ir mokėjimo funkciją, kintant jos veikimo apimčiai, 2014 m. pabaigoje 10 savivaldybių⁴² įpsikolinę vežėjams iš viso 181,6 mln. Lt. Toks GPM skaičiavimas nėra teisingas, nes neišaiškinti ar atibėję savivaldybėms pakais lešų perdutoms funkcijoms įgyvendinti. ~~Apkačiuojant GPM dalį, tenkančią savivaldybėms, bėna, bėna atibėjama į jų ekonomines ir finansines rodiklius bei vykdomam funkcijoms apimtis. Tai lešų tiksliau planuoti ir geriau subalansuoti jų biudžetus. Be to, jos būtų suinteresuotos imtiems rodikliams pagrįsti, savarankiškai išlešdamos sprendimo būdų didinančių mokesčių skaičių ir biudžetų pajamas.~~

Kita problema, kurią lemia savivaldybių biudžetų pajamų nustatymo metodikos trūkumai, yra susijusi su GPM perskirstymu tarp savivaldybių-donorų ir remiamų savivaldybių.

GPM apkačiuavimo ir perskirstymo tarp savivaldybių biudžetų metodikoje⁴³ (žr. 7 priedą „Gyventojų pajamų mokesčio paskirstymo tarp savivaldybių biudžetų schema“⁴⁴) nustatyta, kas daliai savivaldybių (toliau – savivaldybės-donorės) tenka mažesne GPM suma, negu buvo daroma tenkiant. Savivaldybės-donorės GPM suma apkačiuojama pagal Savivaldybių biudžetų pajamų nustatymo metodikos įstatymo priedelyje nustatytus procentus. Nuo jų likus šio mokesčio dalis pervedama į valstybės biudžetą ir naudojama didinti kitų, finansškai silpnėjančių savivaldybių (toliau – remiamos savivaldybės) GPM dalį. Remiamos savivaldybės padidintas GPM apkačiuojamas pagal šiam įstatyme nurodytas formules. Bet šiol nėra jokių patvirtintų

⁴⁰ Lietuvos Respublikos savivaldybių biudžetų pajamų nustatymo metodikos įstatymas, 2014-12-04 Nr. VIII-385, 10 str.
⁴¹ Ten pat.
⁴² Ten pat.
⁴³ Vinčaus, Kaimo, Klapietės, Ranešio, Šaulių, Kupšėko, Molėtų, Šalčininkų, Telių ir Vilkavikių rajonų savivaldybės
⁴⁴ Savivaldybių biudžetų pajamų nustatymo metodikos įstatymas (2002-12-10 įstatymo Nr. IX-1235 redakcija iki vėlesnių pakeitimų), 3 str. 2 p. ir priedelis 6, 7, 8 ir 9 str.

⁴⁵ Koreguojant GPM sumą savivaldybės-donorės ir remiamos savivaldybės apkačiuoja finansų ministerija.

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBES KONTROLIS 24

Modelis

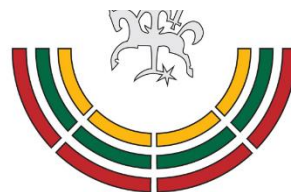
Bendradarbiaujame

LIETUVOS RESPUBLIKOS
FINANSŲ MINISTERIJA

LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ ASOCIACIJA

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SEIMAS

Lietuvos
pramonininkų
konfederacija

Investuok
Lietuvoje

Jonas Vadapalas

+370 692 16605

Vadapalas.jonas@gmail.com

Dovilė Meliauskaitė

+370 631 52594

Dovile.Meliauskaite@gmail.com
